

ການຄຸ້ມຄອງການປະມົງແບບຍືນຍົງ ໃນອ່າງເກັບນໍ້າເຂື່ອນນໍ້າຈື່ມ

ຈຸດປະສົງ

ກໍຣະນີສຶກສານີ້ແມ່ນການພິຈາລະນາສິ່ງທ້າທາຍໃນການຄຸ້ມຄອງການປະມົງໃນຂົງເຂດອ່າງແມ່ນໍ້າຈື່ມຢູ່ໃນ ສປປ ລາວ. ສິ່ງທີ່ຄວນເອົາໃຈໃສ່ພິເສດແມ່ນ ການຂັດແຍ່ງໃນການນໍາໃຊ້ ຊັບພະຍາກອນ ແລະ ການຫາປາແບບບໍ່ຍືນຍົງ ທີ່ປະກົດມີຂຶ້ນໃນອ່າງນໍ້າຈື່ມ. ຄວາມພະຍາຍາມແກ້ໄຂບັນຫາດັ່ງກ່າວໂດຍຜ່ານການຄົ້ນຄ້ວາ ແບບປະສົມປະສານເພື່ອໃຫ້ເຂົ້າໃຈຕື່ມກ່ຽວກັບປະຊາກອນປາ ແລະ ສິ່ງເສີມການມີສ່ວນຮ່ວມມວນຊົນໃຫ້ມີການຄຸ້ມຄອງການປະມົງຢູ່ອ່າງແມ່ນໍ້າຈື່ມເຊິ່ງເປັນທີ່ສໍາຄັນ. ປະເດັນທາງດ້ານສະຖາບັນ ແລະ ດ້ານກົດລະບຽບທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບການຄຸ້ມຄອງຂອງ ການປະມົງຢູ່ອ່າງເກັບນໍ້າຈື່ມ ແມ່ນເປັນສິ່ງທີ່ຄວນໃຫ້ການສົນໃຈເຊັ່ນກັນ.

ຫົວຂໍ້ຂອງການເຝິກອົບຮົມ ETP:

- ▶ ການພັດທະນາແບບຍືນຍົງແລະ ຈິດສໍານິກຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມ
- ▶ ວິທະຍາສາດສິ່ງແວດລ້ອມໃນອ່າງແມ່ນໍ້າຂອງ
- ▶ ການລົບກວນຕໍ່ລະບົບນິເວດໃນນໍ້າໃນອ່າງແມ່ນໍ້າຂອງ
- ▶ ແນວຄວາມຄິດ ແລະ ຜົນປະໂຫຍດຂອງ IREM
- ▶ ການພັດທະນາ IREM ທີ່ມີປະສິດທິຜົນໃນອ່າງແມ່ນໍ້າຂອງ
- ▶ ບັນດາເຄື່ອງມືສໍາຫຼັບການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ IREM

ຢູ່ໃນອ່າງແມ່ນໍ້າຈື່ມ ເພື່ອສະໜັບສະໜູນ ຕໍ່ການສະຫງວນ ແລະ ສິ່ງເສີມການມີສ່ວນຮ່ວມມວນຊົນໃຫ້ມີການຄຸ້ມຄອງການປະມົງຢູ່ອ່າງແມ່ນໍ້າຈື່ມເຊິ່ງເປັນທີ່ສໍາຄັນ. ປະເດັນທາງດ້ານສະຖາບັນ ແລະ ດ້ານກົດລະບຽບທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບການຄຸ້ມຄອງຂອງ ການປະມົງຢູ່ອ່າງເກັບນໍ້າຈື່ມ ແມ່ນເປັນສິ່ງທີ່ຄວນໃຫ້ການສົນໃຈເຊັ່ນກັນ.

ປະເດັນ

ປະເດັນລະອຽດທີ່ເນັ້ນໃຫ້ເຫັນໃນກໍຣະນີສຶກສານີ້ແມ່ນ:

1. ການປະມົງແບບມີການເຂົ້າເຖິງຢ່າງເສລີແມ່ນລັກສະນະແບບໜຶ່ງທີ່ເຮັດໃຫ້ມີການຫາປາເກີນຂອບເຂດ ແລະ ປະມົງແບບບໍ່ຍືນຍົງ.
2. ຄວນມີການຫາທາງເລືອກຂອງແຫລ່ງລາຍໄດ້ອື່ນໆ ສໍາຫລັບປະຊາກອນທີ່ເພີ່ມຂຶ້ນເພື່ອຫລຸດຜ່ອນຄວາມກົດດັນຕໍ່ຊັບພະຍາກອນທໍາມະຊາດ.
3. ການມີຈິດສໍານິກຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມຕໍ່, ແລະ ການຂາດຄວາມເຂົ້າໃຈດ້ານວິທະຍາສາດເປັນປັດໃຈທີ່ປະກອບສ່ວນເຮັດໃຫ້ການປະມົງຫລຸດໜ້ອຍລົງ.
4. ຜົນປະໂຫຍດ ແລະ ຂໍ້ຈໍາກັດກ່ຽວກັບການຄຸ້ມຄອງຂອງຊຸມຊົນ.
5. ການປະກາດໃຊ້ ແລະ ຄວາມພະຍາຍາມສ້າງກົດລະບຽບໃນການຄຸ້ມຄອງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ ໂດຍໜ່ວຍງານທີ່ຮັບຜິດຊອບ.

ວັດຖຸປະສົງຂອງການຮຽນຮູ້

ຫລັງຈາກສໍາເລັດການສຶກສາກໍຣະນີສຶກສາແລ້ວຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມການອົບຮົມຈະສາມາດ:

- ເຮັດລາຍການຊັບພະຍາກອນຂອງການປະມົງຢູ່ໃນອ່າງແມ່ນໍ້າຈື່ມ

- ພັນລະນາຄວາມເຂົ້າໃຈໃນປະຈຸບັນ ກ່ຽວກັບການປະມົງ ແລະ ດຳເນີນວຽກງານຄົ້ນຄ້ວາທີ່ຈະ ຕ້ອງເອົາໃຈໃສ່ເພື່ອສະຫງວນ ແລະ ປົກປ້ອງການປະມົງ.
- ພັນລະນາຜົນປະໂຫຍດຂອງການຄຸ້ມຄອງຂອງການປະມົງຢູ່ໃນອ່າງແມ່ນ້ຳຖິ້ມ.
- ສົນທະນາກ່ຽວກັບລະບອບການຄຸ້ມຄອງຊັບພະຍາກອນທີ່ມີຢູ່ໃນອ່າງແມ່ນ້ຳຖິ້ມ.
- ຕອບສະໜອງ ຕົວຢ່າງກ່ຽວກັບກິດຈະກຳ ເຊິ່ງເປັນຜົນກະທົບໃນທາງລົບຕໍ່ປະລິມານຂອງປາ.
- ໃຈ້ແຍກບັນດາປະເດັນທາງດ້ານເສດຖະກິດ-ສັງຄົມຂັ້ນຕົ້ນເພື່ອໃຫ້ເຂົ້າໃຈການຄຸ້ມຄອງຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ ແບບບໍ່ຍືນຍົງຢູ່ໃນອ່າງເກັບນ້ຳຖິ້ມ.
- ແນະນຳທາງເລືອກເພື່ອການຄຸ້ມຄອງ ການປະມົງໃນອ່າງດັ່ງກ່າວ.
- ສົນທະນາຜົນປະໂຫຍດ ທີ່ຄາດຄະເນໄວ້ ແລະ ຂໍ້ຈຳກັດຂອງການຄຸ້ມຄອງໂດຍຊຸມຊົນ.
- ໃຈ້ແຍກຍຸດທະສາດຂອງການຫາປາເພື່ອໃຫ້ໄດ້ຮັບຜົນປະໂຫຍດສູງສຸດທາງດ້ານເສດຖະກິດຈາກການປະມົງຢູ່ໃນອ່າງເກັບນ້ຳຖິ້ມ.

ສັງລວມໂຄງການໂດຍຫຍໍ້

ບົດແນະນຳ ແລະ ຄວາມເປັນມາ

ອ່າງເກັບນ້ຳເຂື່ອນນ້ຳຖິ້ມ ຕັ້ງຢູ່ແຂວງວຽງຈັນ ສປປລາວ ຫ່າງຈາກກຳແພງນະຄອນວຽງຈັນໄປທາງທິດເໜືອ ປະມານ 90 ກິໂລແມັດ. ອ່າງເກັບດັ່ງກ່າວໄດ້ສ້າງຂຶ້ນໃນປີ 1971 ໂດຍການກໍ່ສ້າງເຂື່ອນໄຟຟ້າ ຕັນລຳແມ່ນ້ຳຖິ້ມ, ເໜືອຈຸດລົບກັບແມ່ນ້ຳລຶກປະມານ 3 ກິໂລແມັດ. ອ່າງດັ່ງກ່າວແມ່ນອ່າງເກັບນ້ຳທີ່ໃຫຍ່ທີ່ສຸດໃນ ສປປ ລາວ ມີເນື້ອທີ່ປະມານ 370 ກມ².

ລາຍລະອຽດເພີ່ມເຕີມຂອງເຂື່ອນໄຟຟ້າແລະ ອ່າງເກັບນ້ຳ ໄດ້ມີຂໍ້ມູນດັ່ງໃນຕາຕະລາງລຸ່ມນີ້:

ແຂວງ	ວຽງຈັນ ແລະ ເຂດພິເສດໄຊສົມບູນ
ທີ່ຕັ້ງ	18° 32' ເໜືອ, 102° 33' ຕາເວັນອອກ
ການນຳໃຊ້ຂັ້ນຕົ້ນ	ພະລັງງານໄຟຟ້ານ້ຳຕົກ
ເຈົ້າຂອງ	ບໍລິສັດໄຟຟ້າລາວ
ຄວາມສາມາດຜະລິດໄຟຟ້າ	110 ເມກາວັດ
ລວງສູງຂອງເຂື່ອນ	75 ແມັດ
ລວງຍາວຂອງເຂື່ອນ	468 ແມັດ
ແຫລ່ງແມ່ນ້ຳ	ນ້ຳຖິ້ມ
ບໍລິມາດການປ່ອຍນ້ຳຈາກເຂື່ອນຕໍ່ປີ (10 ⁶ m ³)	1000
ລະດັບນ້ຳໜ້າເຂື່ອນປົກກະຕິ (ແມັດ, ເໜືອລະດັບນ້ຳທະເລ)	212
ພື້ນທີ່ໜ້ານ້ຳທັງໝົດ (ກມ ²)	477
ບໍລິມາດກັກເກັບສູງສຸດ(10 ⁶ m ³)	7010

ເກັບຂັງນ້ຳໄດ້ (10 ⁶ ມ ³)	4910
ລວງສູງທາງປ່ອຍນ້ຳ (ມ)	16
ຄວາມເລິກ ສະເລັງ (ມ)	19
ລວງຍາວຮອບອ່າງເກັບນ້ຳ (ກມ)	430
ແມ່ນ້ຳທີ່ໄຫລສູ່ອ່າງເກັບນ້ຳ	ນ້ຳຈຶ່ງ, ນ້ຳສານ, ນ້ຳກິ, ນ້ຳປາດ, ນ້ຳຊີ, ນ້ຳຊອງ
ພື້ນທີ່ອ່າງໂຕ່ງທັງໝົດ (ກມ ²)	8460
ລະດັບນ້ຳຝົນທີ່ໂຕ່ງໄດ້ (ມມ/ປີ)	2187
ອຸນຫະພູມສູງສຸດ	31 °C
ອຸນຫະພູມຕໍ່າສຸດ	28.5 °C
ອັດຕາຊຸກນ້ຳກະແສໄຟຟ້າ (µS/cm)	100

ສະນັ້ນຜົນປະໂຫຍດທີ່ສຳຄັນທາງດ້ານເສດຖະກິດຂອງເຂື່ອນໄຟຟ້ານ້ຳຈຶ່ງມ ແມ່ນການຜະລິດພະລັງງານໄຟຟ້ານ້ຳຕົກ, ອ່າງເກັບນ້ຳດັ່ງກ່າວຍັງມີການນຳໃຊ້ທີ່ສຳຄັນອື່ນໆເຊັ່ນ: ຊົນລະປະທານ, ການຄວບຄຸມນ້ຳຖ້ວມ, ການເດີນເຮືອ, ການປະມົງ ແລະ ການທ່ອງທ່ຽວ. ໃນບໍລິເວນດັ່ງກ່າວມີຈຳນວນພົນລະເມືອງທັງໝົດປະມານ 16,658 ຄົນ ຈາກ 30 ບ້ານທີ່ອາໄສຢູ່ໃນອ່າງແມ່ນ້ຳຈຶ່ງມນີ້.

ການຫາປາໃນຂົງເຂດອ່າງແມ່ນ້ຳຈຶ່ງມ:

ການຫາປາເປັນແຫລ່ງຫາອາຫານຫລັກສຳຫລັບຊາວບ້ານດັ່ງກ່າວ ທີ່ໄດ້ນຳໃຊ້ ຫລາຍກວ່າ 55 ຊະນິດພັນປາທີ່ພົບເຫັນຢູ່ໃນອ່າງແມ່ນ້ຳຈຶ່ງມ. ສ່ວນການຫາປາທີ່ສຳຄັນຢູ່ໃນອ່າງດັ່ງກ່າວແມ່ນປາ ແກ້ວ ເຊິ່ງສ່ວນຫລວງຫລາຍ ໄດ້ໃຊ້ມອງເປັນເຄື່ອງມື. ປາແມ່ນອາຫານຊະນິດໜຶ່ງເຊິ່ງກວມເຖິງ 56.3 % ຂອງໂປຣເຕອິນ ເຊິ່ງມີຢູ່ໃນຄາບເຂົ້າຂອງປະຊາຊົນທີ່ອາໄສຢູ່ໃນທ້ອງຖິ່ນນີ້. ໂດຍສະເລັງແລ້ວ ການບໍລິໂພກໂປຣເຕອິນ ທີ່ໄດ້ຈາກປາແມ່ນກວມເຖິງ 83.2 ກິໂລກຣາມຕໍ່ປີ, ທຽບກັບ ການ ບໍລິໂພກປາສະເລັງໃນທົ່ວປະເທດ ປະມານ 8-10 ກິໂລຕໍ່ປີ (ພົນວິໄຊ 1999). ປະມານ 50% ຂອງຄົວເຮືອນໄດ້ມີລາຍໄດ້ເສີມມາຈາກການຂາຍປາ ໃຫ້ແກ່ພໍ່ຄ້າໃນບ້ານຂອງ ພວກເຂົາເຈົ້າເອງ. ລາຍໄດ້ຈາກການຂາຍປາແມ່ນພຽງພໍສຳຫລັບຊື້ເຂົ້າກິນ, ພ້ອມອາຫານທີ່ຈຳເປັນ ແລະ ລວມທັງຄ່າໃຊ້ຈ່າຍອື່ນໆ. ກິດຈະກຳຂອງການຫາປາໄດ້ເພີ່ມຂຶ້ນຢ່າງໄວວາໃນປີປະຈຸບັນເນື່ອງຈາກຈຳນວນປະຊາກອນໃນທ້ອງຖິ່ນນີ້ເພີ່ມຂຶ້ນ ແລະ ເນື້ອທີ່ດິນສຳລັບກະສິກຳໜ້ອຍລົງ. ຊາວບ້ານສາມາດຫາລາຍໄດ້ຈາກການປະມົງຫລາຍກວ່າການປູກຝັງ. ປະຈຸບັນຈຳນວນຊາວປະມົງທັງໝົດເພີ່ມຂຶ້ນເຖິງ 3,437 ຄົນ ໃນນີ້ 1,597 ຄົນແມ່ນມີອາຊີບປະມົງ (ຕົວຢ່າງ ອອກຫາປາ 5 ມື້ ຫລື ຫລາຍກວ່ານັ້ນຕໍ່ອາທິດ).

ອັດຕາສ່ວນການຫາປາໃນອ່າງດັ່ງກ່າວໄດ້ເລີ່ມຕົ້ນໃນຊຸມປີ 1980 ໃນເວລານັ້ນ ຜະລິດຕະພັນປາທັງໝົດໄດ້ຄາດຄະເນວ່າ ມີເຖິງ 1,027 ໂຕນ ຕໍ່ປີ (ຄະນະກຳມະການແມ່ນ້ຳຂອງ, 1984). ຍອດການຜະລິດປາປະຈຳປີ ທີ່ຫາໄດ້ໃນອ່າງດັ່ງກ່າວຕັ້ງແຕ່ປີ 1979 ເຖິງ 1983 ແມ່ນປະມານ 1,472 ໂຕນ ຫລື ປະມານ 37 ກິໂລກຣາມ/ເຮັກຕາ. ຫລັງຈາກນັ້ນອັດຕາສ່ວນຂອງຈຳນວນປາທີ່ຫາໄດ້ແມ່ນຫລຸດລົງເລື້ອຍໆ. ຕາມທີ່ຄາດຄະເນແລ້ວອັດຕາສ່ວນໃນການຫາປາ ໃນອ່າງແມ່ນ້ຳຈຶ່ງມແມ່ນຫລຸດໜ້ອຍລົງ ຈາກ 50 ກິໂລກຣາມຕໍ່ເຮັກຕາ ໃນປີ 1975 ມາເປັນ 20 ກິໂລກຣາມ

ຕໍ່ເຮັກຕາໃນປີ 1988, ດ້ວຍເຫດນັ້ນ ຈຶ່ງເຮັດໃຫ້ການຄາດຄະເນປະລິມານປາທີ່ຫາໄດ້ທັງໝົດມີປະມານ 740 ໂຕນຕໍ່ປີ (ຄະນະກຳມະການແມ່ນ້ຳຂອງ, 1992). ສະນັ້ນ ສະພາບປະຈຸບັນອາດຈະຮ້າຍແຮງກວ່ານີ້ກໍເປັນໄດ້. ທີ່ຈຶ່ງແລ້ວ ການປະເມີນການຈັບປາແມ່ນມີຄວາມຫຍຸ້ງຍາກຍ້ອນບັນຫາທີ່ເກີດຂຶ້ນກ່ຽວກັບການຄາດຄະເນຕໍ່າ ແລະ ເຮັດໃຫ້ລາຍງານກ່ຽວກັບສະຖິຕິຂອງການຈັບປາໂດຍຊາວປະມົງແມ່ນຜິດພາດ ແລະ ອາດເປັນວິທີການໃນການຫລີກລ້ຽງພາສີກໍເປັນໄດ້.

ຈາກການວິເຄາະທາງດ້ານສະຖິຕິການຈັບປາສະແດງໃຫ້ເຫັນວ່າ ການປະມົງໃນອ່າງເກັບນ້ຳແຫ່ງນີ້ໄດ້ເພີ່ມສູງຂຶ້ນ ໂດຍປ່ຽນຈາກການຫາປາທີ່ມີຂະໜາດໃຫຍ່ ແລະ ມີມູນຄ່າສູງໄປເປັນປາຂະໜາດນ້ອຍ ແລະ ມີຄຸນຄ່າຕໍ່າ. ນີ້ແມ່ນແນວໂນ້ມໂດຍທົ່ວໄປໃນການປະມົງ. “ຮຽກວ່າການຫາປາທຸລຸດລົງຕາມຂອງເຄືອຂ່າຍອາຫານ” (fishing down food webs) (ພອນລີ, ແລະ ຄະນະ 1998). ການປ່ຽນແປງທີ່ສັງເກດໄດ້ຈາກຊະນິດຂອງປາທີ່ຫາໄດ້ໃນອ່າງແມ່ນຖືກຮູ້ມໃນປັດຈຸບັນ ເຫັນວ່າໄດ້ມີການຫາປາໜັກໜ່ວງຂຶ້ນເຮັດໃຫ້ມີການເພີ່ມຂຶ້ນຂອງຈຳນວນປາທີ່ຫາໄດ້ໂດຍມີການປ່ຽນແປງຊະນິດພັນຄອບງຳ. ຄ້າຍກັບວ່າການປະມົງໃນອ່າງແມ່ນຖືກຮູ້ມກຳລັງຢູ່ໃນໄລຍະຂ້າມຜ່ານ, ເຊິ່ງເຮັດໃຫ້ຊາວປະມົງແຕ່ລະຄົນປະສົບກັບການຫາປາ ແລະ ຜົນໄດ້ຮັບທີ່ທຸລຸດລົງຈາກເດີມ, ໃນຂະນະທີ່ປະລິມານຂອງປາທີ່ຈັບໄດ້ທັງໝົດສູງກວ່າເມື່ອກ່ອນ. ການຫາປາທີ່ເພີ່ມຂຶ້ນຕໍ່ໄປຈະເຮັດໃຫ້ມີການປ່ຽນແປງຕໍ່ຈຳນວນປາໃນອ່າງໄປສູ່ການມີຊະນິດພັນຂະໜາດນ້ອຍລົງ, ຂະຫຍາຍພັນໄດ້ໄວທີ່ຢູ່ໃນຕ່ອງໂສ້ອາຫານຕ່ຳລົງໄປ ເຊັ່ນປາແກ້ວ, ເຖິງຢ່າງໃດກໍຕາມ ປະລິມານການຈັບປາທັງໝົດໃນປີ 1998 ແມ່ນສູງກວ່າປີ 1982 ເນື່ອງຈາກຄວາມພະຍາຍາມໃນການຫາປາສູງກວ່າເກົ່າ. ເຖິງວ່າຄວາມພະຍາຍາມຫາປາຈະເພີ່ມຂຶ້ນເລື້ອຍໆກໍຕາມ, ແຕ່ກຳໄລຕໍ່ຊາວປະມົງແຕ່ລະຄົນໄດ້ ຫລື ຈຳນວນປາຫາໄດ້ທັງໝົດບໍ່ໜ້າຈະຫລາຍຂຶ້ນ.

ການຄຸ້ມຄອງການປະມົງໃນອ່າງນ້ຳຖືມ

ຄວາມພະຍາຍາມໃນການອະນຸລັກ ແລະ ການປົກປ້ອງ.

ປັດຈຸບັນນີ້ຜູ້ຄຸ້ມຄອງການປະມົງໃນອ່າງນ້ຳຖືມ ແມ່ນເນັ້ນໜັກເຖິງການດຳເນີນວຽກງານທາງດ້ານການຄົ້ນຄວ້າ ກ່ຽວກັບຂໍ້ມູນທົ່ວໄປທີ່ຈຳເປັນກ່ຽວຂ້ອງກັບຊະນິດພັນປາໃນອ່າງ ແລະ ຄວາມຮັບຜິດຊອບຂອງພວກເຂົາໃນການຫາປາ. ການຄຸ້ມຄອງອື່ນໆໄດ້ເລີ່ມຕົ້ນ ເພື່ອແນໃສ່ການອະນຸລັກ ແລະ ການປົກປ້ອງທາງດ້ານການປະມົງ ໂດຍການສ້າງເຂດປ້ອງກັນໃນບໍລິເວນທີ່ມີການເກີດ ແລະ ການວາງໄຂ່ຂອງປາ ແລະ ປະຕິບັດການໃນການຮັກສາພັນປາໄວ້ສຳລັບການເລືອກແນວພັນ. ສູນຄົ້ນຄວ້າການປະມົງ ແມ່ນຕັ້ງຢູ່ໃນອ່າງແມ່ນ້ຳຖືມ ເຊິ່ງໄດ້ເນັ້ນໃສ່ໃນການຄຸ້ມຄອງດັ່ງກ່າວ. ນອກຈາກນັ້ນຍັງມີການພະຍາຍາມໃນການຄຸ້ມຄອງກ່ຽວກັບການຈັບປາໃນອ່າງ, ປາໃນກະຊັງແມ່ນມີການສົ່ງເສີມຢ່າງແຮງກ້າໃນອ່າງເພື່ອໃຫ້ເປັນແຫລ່ງທາງເລືອກໜຶ່ງ ທາງດ້ານລາຍໄດ້ຂອງຊາວປະມົງ ແລະ ເພື່ອເປັນການຫລຸດລົງແຮງກົດດັນຕໍ່ຈຳນວນປາຕາມທຳມະຊາດ. ຕັ້ງແຕ່ມີການສົ່ງເສີມດັ່ງກ່າວໃນອ່າງແມ່ນ້ຳຖືມໃນຕົ້ນຊຸມປີ 1990, ຈຳນວນກະຊັງປາໄດ້ເພີ່ມຂຶ້ນຢ່າງໄວວາ ເຊິ່ງມີຈຳນວນເພີ່ມຂຶ້ນຈາກ 55 ກະຊັງໃນປີ 1997 ມາເປັນຫລາຍກວ່າ 300 ກະຊັງໃນປັດຈຸບັນ.

ໃນອານາຄົດ ຜູ້ຄຸ້ມຄອງການປະມົງແມ່ນເນັ້ນໜັກໃນ ວິທີທາງເລືອກສອງຢ່າງ ຄື: (1) ເພື່ອຮັກສາອາຊີບປະມົງໃຫ້ມີຄືເກົ່າ, ອັນທີ່ຜົນຂອງການຈັບປາໄດ້ສູງສຸດແຕ່ວ່າພາຍໃຕ້ ມູນຄ່າທີ່ເໝາະສົມ ຫລື (2) ເພື່ອພະຍາຍາມເພີ່ມ ຫລື ພື້ນຟູແນວພັນປາທີ່ມີຂະໜາດໃຫຍ່ ແລະ ມີຄຸນຄ່າສູງຂຶ້ນ ເຊັ່ນ ປາສູດໃຫຍ່ (Hampata macrolepidota) ໂດຍກຳນົດຂອບເຂດພື້ນທີ່ໃນການວາງໄຂ່ ແລະ ເຂດໃນການພັກໂຕອ່ອນ ແລະ ເຂັ້ມງວດໃນການໃຊ້ມອງ ໂດຍສະເພາະມອງຕາຖີ ທີ່ໃຊ້ຈັບເອົາປາທີ່ຍັງອ່ອນນ້ອຍ.

ການມີສ່ວນຮ່ວມຂອງຊຸມຊົນໃນການບໍລິຫານການປະມົງ

ນອກຈາກການອະນຸລັກ ແລະ ການປົກປ້ອງປາທີ່ມີຢູ່ແລ້ວ ໜ້າທີ່ຮັບຜິດຊອບໜຶ່ງຂອງອຳນາດການປົກຄອງ ແມ່ນແນໃສ່ວິທີທາງເລືອກທີ່ດີໃນການຄຸ້ມຄອງໃນອ່າງແມ່ນ້ຳຖິ້ມ ໂດຍຜ່ານການໃຫ້ອຳນາດເຕັມສ່ວນແກ່ຊຸມຊົນໃນ ທ້ອງຖິ່ນ ໃນການເປັນເຈົ້າການໃນການບໍລິຫານການປະມົງ.

ວິທີການຄຸ້ມຄອງຮ່ວມກັນ (co-management approach) ໃນການຄຸ້ມຄອງການປະມົງໃນອ່າງແມ່ນ້ຳຖິ້ມ ເລີ່ມຕົ້ນແມ່ນແນໃສ່ການມີສ່ວນຮ່ວມຂອງຊຸມຊົນໃນການບໍລິຫານການປະມົງ ເຊິ່ງແມ່ນສ່ວນໜຶ່ງຂອງການຄຸ້ມຄອງ ແບບມີສ່ວນຮ່ວມກັບທຸກໜ່ວຍງານທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ (ຕົວຢ່າງ ອຳນາດການປົກຄອງບ້ານ, ເມືອງ, ແຂວງ ອຳນາດການ ປົກຄອງໃນການບໍລິຫານອ່າງ ແລະ ພໍ່ຄ້າຂາຍປາ) ບູລິມະສິດເລີ່ມຕົ້ນແມ່ນກຳໜົດຂຶ້ນໂດຍອຳນາດການປົກຄອງ ທ້ອງຖິ່ນເອງໃນການແກ້ໄຂບັນຫາ ທີ່ເກີດຂຶ້ນ ກ່ຽວກັບການປະມົງໃນອ່າງ ເຊິ່ງປະກອບດ້ວຍ:

- ການກຳນົດຂອບເຂດການຫາປາຢ່າງຈະແຈ້ງ ສຳຫລັບໝູ່ບ້ານ ເພື່ອຫລີກລ້ຽງຂໍ້ຂັດແຍ່ງລະຫວ່າງຊາວປະ ມົງ ທີ່ມີສິດຫາປາໃນເຂດດັ່ງກ່າວ.
- ການກຳນົດຂອບເຂດຂອງການເຂົ້າເຖິງການຫາປາ ໂດຍສ້າງລະບົບກ່ຽວກັບການອອກໃບອະນຸຍາດໃນ ການຫາປາ.
- ການປັບປຸງຂໍ້ກຳນົດ ກົດລະບຽບ ແລະ ຂໍ້ບັງຄັບ ເພື່ອສະກັດກັ້ນການຫາປາທີ່ຜິດກົດໝາຍ
- ການເລີ່ມຕົ້ນຕິດຕາມກວດກາຢ່າງປົກກະຕິ ແລະ ການລາດຕະເວນໃນເຂດການຫາປາ
- ການປະຕິບັດແຜນງານໃນ ການຟື້ນຟູສຕ້ອນປາ (re-stocking)
- ການເພີ່ມການປ້ອງກັນ ໃນເຂດທີ່ຢູ່ອາໄສຂອງປາ ແລະ ເຂດສະຫງວນໃວ້ໃນການຫາປາ
- ການກຳນົດລາຄາຂາຍທີ່ສົມເຫດສົມຜົນ ແລະ ເປັນທຳໃຫ້ແກ່ຊາວປະມົງ ເພື່ອເຮັດໃຫ້ລາຍໄດ້ເຂົາເຈົ້າ ຄົງທີ່ ແລະ ການສະໜອງການແຈກຢາຍກຳໄລຈາກການປະມົງໃຫ້ເທົ່າທຽມກັນ.

ສິ່ງທ້າຍທາຍໃນຕໍ່ໜ້າຕໍ່ການລິເລີ່ມປະຕິບັດວຽກງານເຫລົ່ານີ້ ເຮັດໃຫ້ມີຄວາມເທົ່າທຽມກັນລະຫວ່າງການ ໂອນອຳນາດຈາກສູນກາງໄປສູ່ຊຸມຊົນໃຫ້ສຳເລັດເພື່ອສະໜອງໃນການເພີ່ມການຄຸ້ມຄອງໂດຍຊາວປະມົງເອງ ແລະ ການມີບົດບາດຮັບຜິດຊອບຮ່ວມກັນຂອງອຳນາດການປົກຄອງໃນຫລາຍໆລະດັບ (ເຊັ່ນ : ບ້ານ, ເມືອງ, ແຂວງ) ເພື່ອໃຫ້ແນ່ໃຈວ່າຄວາມສຳຄັນຂອງໜ່ວຍງານ ແລະ ການຄວບຄຸມ ໃຫ້ມີການດຳເນີນການປັບປຸງ. ຄຳຖາມທີ່ຍັງຄ້າງ ຄາຢູ່ແມ່ນຄວາມສາມາດຂອງຊຸມຊົນທ້ອງຖິ່ນ ເຊິ່ງມີຜົນທີ່ສຳຄັນຫລາຍຕໍ່ການເຮັດການຄຸ້ມຄອງ ແລະ ຄວາມສົນໃຈ ຂອງໜ່ວຍງານທີ່ກ່ຽວຂ້ອງອື່ນໆ ໃນການເຮັດໃຫ້ບົດບາດຂອງການບໍລິຫານຂອງອຳນາດການປົກຄອງຫລຸດລົງ ແລະ ໃນການເມີນເສີຍຕໍ່ການປຸງແປງທີ່ຖືກສະເໜີໃນການຄຸ້ມຄອງທີ່ມີຢູ່ເດີມ. ການສົນທະນາຕໍ່ໄປຕໍ່ສິ່ງທ້າທາຍ ແລະ ໂອກາດໃນການປັບປຸງການປະມົງໃນອ່າງແມ່ນ້ຳຖິ້ມ ມີໃນເອກະສານອ້າງອີງທີ່ຕິດຄັດມາພ້ອມນີ້.

ຄວາມຫຍຸ້ງຍາກໃນການບໍລິຫານຄຸ້ມຄອງການປະມົງໃນອ່າງແມ່ນ້ຳຖິ້ມໃນຕໍ່ໜ້າ ແມ່ນແຜນເພື່ອສ້າງເຂື່ອນ ໄຟຟ້າຢູ່ເທິງຕອນເໜືອແມ່ນ້ຳ. ເຂື່ອນໄຟຟ້ານີ້ຖືກ 2 ແມ່ນມີແຜນຈະສ້າງຢູ່ທີ່ແກ້ງນ້ອຍ ເຊິ່ງຢູ່ເທິງເຂື່ອນນີ້ຖືກເດີມ ມັນອາດເຮັດໃຫ້ເກີດຜົນລົບ ຕາມມາຕໍ່ການປະມົງໃນອ່າງແມ່ນ້ຳຖິ້ມ.

ວິທີການລົງຢູ່ມຢາມພາກສະໜາມ

ໃນຫລັກສູດນີ້ ນັກສຳມະນາກອນຈະໃຊ້ເວລາ 1 ມື້ ໃນການຢ້ຽມຢາມອ່າງນ້ຳຖິ້ມ ເພື່ອສຶກສາເພີ່ມເຕີມກ່ຽວກັບການປະມົງໃນອ່າງເກັບນ້ຳເຂື່ອນນ້ຳຖິ້ມ ແລະ ສິ່ງທ້າທ້າຍໃນການຄຸ້ມຄອງຊັບພະຍາກອນນີ້ ແບບຍືນຍົງ. ໃນລະຫວ່າງການຢ້ຽມຢາມນັກສຳມະນາກອນຈະໄດ້ຟັງການບັນລະຍາຍຈາກນັກວິຊາການ ທີ່ມີຄວາມຮູ້ກ່ຽວກັບບັນຫາດັ່ງກ່າວຈາກສູນຄົ້ນຄ້ວາການປະມົງເພື່ອຊອກຫາຜົນໄດ້ຮັບຂອງການດຳເນີນງານກ່ຽວກັບການອະນຸລັກ ແລະ ລິເລີມການປ້ອງກັນ, ຈະໄດ້ເຫັນຕະຫລາດຂາຍປາ ແລະ ວິທີການເກັບຮັກສາພ້ອມສັງເກດເບິ່ງກິດຈະກຳດ້ານການປະມົງ (ຕົວຢ່າງ: ການຈັບປາ, ການລ້ຽງປາໃນກະຊັງ). ໃນລະຫວ່າງການຢ້ຽມຢາມນັກສຳມະນາກອນຄວນເອົາໃຈໃສ່ຕໍ່ຄຳຖາມລຸ່ມນີ້:

- ສະຖານະຂອງປະຊາກອນປາ (ຈຳນວນປາ) ທີ່ມີໃນອ່າງເປັນຄືແນວໃດ?
- ວິທີການຫາປາຂອງຊາວປະມົງໃຊ້ຫຍັງແດ່?
- ມີການປ່ຽນແປງຫຍັງແດ່ ທີ່ທ່ານສັງເກດເຫັນກ່ຽວກັບອັດຕາການຫາປາ ແລະ ຊະນິດພັນປາໃນ 20 ປີ ຜ່ານມາ?
- ການຄາດຄະເນກ່ຽວກັບການເຮັດການປະມົງແບບວິທະຍາສາດຂອງອ່າງແມ່ນ້ຳຖິ້ມ ໃນອະນາຄົດເປັນແນວໃດ ?
- ນັກວິທະຍາສາດການປະມົງພະຍາກອນການປະມົງໃນອ່າງເກັບນ້ຳແຫ່ງນີ້ແນວໃດ?
- ຊາວປະມົງຄິດວ່າການຫາປາໃນອີກ 10 ປີ ຈະເປັນແນວໃດ?
- ປັດໃຈຫຍັງແດ່ທີ່ມີສ່ວນເຮັດໃຫ້ການຫາປາໃນອ່າງມີຫລາຍເກີນຂອບເຂດ?
- ຄວາມຂັດແຍ່ງໃນການນຳໃຊ້ຊັບພະຍາກອນໃນອ່າງແມ່ນ້ຳຖິ້ມ ມີຫຍັງແດ່?
- ມີທາງເລືອກອື່ນບໍ່ໃນການຈັບປາ?
- ຜູ້ມີສ່ວນກ່ຽວຂ້ອງ ແລະ ຜູ້ສົນໃຈຕໍ່ການປະມົງອ່າງແມ່ນ້ຳຖິ້ມ ມີໃຜແດ່?
- ຊຸມຊົນມີບົດບາດຫຍັງແດ່ໃນການເປັນເຈົ້າການທາງດ້ານການປະມົງ?
- ຊຸມຊົນທ້ອງຖິ່ນສາມາດເຮັດຫຍັງໄດ້ແດ່ ຕໍ່ບັນຫາທີ່ຍັງມີຢູ່ກ່ຽວກັບໃນການຫາປາດັ່ງກ່າວ?
- ເພື່ອປັບປຸງການບໍລິຫານຄຸ້ມຄອງການປະມົງໃຫ້ດີຂຶ້ນ ອຳນາດການປົກຄອງທີ່ຮັບຜິດຊອບຄວນມີມາດຕະການຫຍັງແດ່ ?
- ທາງອອກທີ່ເໝາະສົມຂອງການຄຸ້ມຄອງ ການປະມົງ ເພື່ອເຮັດໃຫ້ໄດ້ຮັບຜົນປະໂຫຍດສູງສຸດທາງດ້ານເສດຖະກິດມີຫຍັງແດ່? ຍຸດທະສາດດັ່ງກ່າວນີ້ມີຄວາມຍືນຍົງທາງດ້ານນິເວດວິທະຍາບໍ່?

ຫລັງຈາກສຳເລັດການຢ້ຽມຢາມແລ້ວ, ນັກສຳມະນາກອນຈະແບ່ງເປັນຈຸ, ໜ່ວຍນ້ອຍ ເພື່ອປຶກສາຫາລືກ່ຽວກັບສິ່ງທີ່ພວກເຂົາເຈົ້າເກັບກຳໄດ້ໂດຍເນັ້ນໜັກໃສ່ການເຝິກແອບຕາມບົດຮຽນທີ່ໄດ້ຮຽນມາຕາມຫຼັກສູດສິດສອນນີ້ ເຊັ່ນ ການສະໜັບສະໜູນການພັດທະນາແບບຍືນຍົງ ແລະ ທິດສະດີການຄຸ້ມຄອງຊັບພະຍາກອນສິ່ງແວດລ້ອມ.

ບົດຮຽນທີ່ສາມາດນຳໄປຫມູນໃຊ້

ບັນດາບົດຮຽນທີ່ ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມບັນເຝິກອົບຮົມ ຄາດວ່າຈະເກັບກຳໄດ້ ພາຍຫຼັງສິ້ນສຸດກໍລະນີສຶກສາ ແລະ ການຢ້ຽມຊົມພື້ນທີ່ໂຄງການ ອາດຈະລວມມີ:

1. ການເຂົ້າເຖິງການປະມົງ ແບບເສລີເຊັ່ນ ການປະມົງໃນອ່າງແມ່ນ້ຳຖິ້ມແມ່ນບໍ່ມີຄວາມຍືນຍົງໃນໄລຍະຍາວນານ. ການຂານຮັບທີ່ເປັນໄປໄດ້ແມ່ນ ການຈັດສັນ ສິດທິໃນການຫາປາທີ່ກຳນົດຢ່າງຊັດເຈນ (ເຊັ່ນ ຈຳ

ກັດການເຂົ້າເຖິງການຈັບປາ) ລວມທັງການເຂັ້ມງວດຕໍ່ອັດຕາສ່ວນຂອງການຫາປາໃນລະດັບທີ່ຍືນຍົງ ແລະ ເພື່ອຫຼຸດຜ່ອນການຫາປາແບບຜິດກົດໝາຍ.

2. ການຄຸ້ມຄອງ ການປະມົງຂອງຊຸມຊົນ ໂດຍຊຸມຊົນເອງໜ້າຈະຮັບປະກັນຄວາມຍືນຍົງໄດ້ດີ. ຢາກປະສົບຜົນສຳເລັດດັ່ງກ່າວ, ອຳນາດການປົກຄອງທ້ອງຖິ່ນ (ເຊັ່ນ ຜູ້ອາວຸໂສພາຍໃນບ້ານ) ຄວນຈະມີອິດທິພົນຕໍ່ຊາວປະມົງເພື່ອປະຕິບັດການຫາປາແບບຍືນຍົງ ແລະ ຈຳກັດຈຳນວນຊາວປະມົງຈາກໝູ່ບ້ານຂອງເຂົາເຈົ້າ ແລະ ມີອຳນາດບັງຄັບຊາວປະມົງທີ່ມາຈາກບ້ານອື່ນບໍ່ໃຫ້ເຂົ້າມາ ໃນເຂດຫາປາທີ່ຖືກກຳນົດໄວ້ສຳລັບບ້ານຕົນ.
3. ຖ້າຫາກຢາກແກ້ໄຂບັນຫາຂອງການຄຸ້ມຄອງຊັບພະຍາກອນໄດ້ຢ່າງມີປະສິດທິຜົນນັ້ນ ຕ້ອງທຳຄວາມເຂົ້າໃຈສາເຫດທີ່ຜິດເລິກຂອງບັນຫາໄດ້ດີເສັ້ງກ່ອນ. ສິ່ງທີ່ເປັນບັນຫາຫລັກ ຂອງການຫາປາເກີນຂອບເຂດໃນອ່າງເກັບນ້ຳເຂື່ອນນ້ຳຈື່ມ ແມ່ນມາຈາກການເພີ່ມຂຶ້ນຂອງຂະໜາດປະຊາກອນໃນບໍລິເວນດັ່ງກ່າວ ແລະ ການເພີ່ມຂຶ້ນຂອງຈຳນວນຊາວປະມົງທີ່ກຸ່ວງພັນກັນ. ຍຸດທະສາດການຄຸ້ມຄອງການປະມົງເກີນຂອບເຂດທີ່ສະເໜີໃນອະນາຄົດແມ່ນຕ້ອງສະໜອງວິທີທາງເລືອກຂອງລາຍໄດ້ໃຫ້ແກ່ຊຸມຊົນທ້ອງຖິ່ນ ຖ້າວ່າຢາກໃຫ້ບັນຫາຂອງການປະມົງເກີນຂອບເຂດນັ້ນຖືກແກ້ໄຂ.
4. ການຄຸ້ມຄອງການປະມົງທີ່ມີປະສິດທິຜົນ ຕ້ອງເຊື່ອມໂຍງກັບຄວາມເຂົ້າໃຈເຖິງຊັບພະຍາກອນປາທີ່ຖືກຄຸ້ມຄອງຢ່າງທ່ອງແທ້. ເມື່ອຫາກຜູ້ຄຸ້ມຄອງການປະມົງເຂົ້າໃຈກຸ່ວງກັບຄວາມຕ້ອງການຂອງຊະນິດພັນປາຢ່າງຖືກຕ້ອງ (ເຊັ່ນ: ຄວາມຕ້ອງການທາງດ້ານທີ່ຢູ່ອາໄສ) ແລະ ການພົນລະວັດຂອງປະຊາກອນ (ເຊັ່ນ ການກຳນົດອັດຕາສ່ວນການຫາປາ ແລະ ການອະນຸຍາດຈຳນວນມອງຫາປາ), ພວກເຂົາຈະສາມາດກຳນົດເນື້ອທີ່ການຄຸ້ມຄອງການປະມົງ ແລະ ຄາດຄະເນປະຕິກິຣິຍາຂອງປະຊາກອນປາຕໍ່ຄວາມກົດດັນໃນການຫາປາໄດ້.

ເອກະສານເພື່ອອ່ານເພີ່ມເຕີມ

Mekong Committee. 1992. Fisheries in the Lower Lao Mekong Basin: Review of the Fisheries Sector in the Lower Mekong Basin. Interim Committee for Coordination of Investigations of the Lower Mekong Basin.

Mekong Committee. 1984. Development and Management of Fisheries in Nam Ngum Reservoir, Lao PDR. Interim Committee for Coordination of Investigations of the Lower Mekong Basin.

Pauly D., Christensen V., Dalsgaard J., Froese R. and Torres F. Jr. 1998. Fishing Down the Marine Food Web. Science 279: 860-863

Phonvisay, S. 1999. Fisheries Resources and Fisheries Development Policy Framework in Lao PDR. Development of Livestock and Fisheries.

ເອກະສານອ້າງອີງ

- Anonymous. No date. Excerpts from Development and Management of Fisheries in Nam Ngum Reservoir, Lao PDR. Committee for Coordination of Investigations of the Lower Mekong.
- Phounsavath, S., H. Nilsson, M. Khumsri and W. D. Hartmann. 2000. Fisheries Co-Management in Two Large Reservoirs – Problems and Challenges. Mekong River Commission.
- Phounsavath, S. and H. Nilsson. 1998. Conditions for the Development of a Fisheries CoManagement System: A Case Study of the Nam Ngum Reservoir, Lao PDR. Mekong River Commission.
- Vanthanouvong, K. and H. Nilsson. 1998. Economic Evaluation of Cage Culture in the Nam Ngum Reservoir, Lao PDR. Mekong River Commission.